

PEDAGOG FAOLIYATIDA KREATIVLIK SIFATLARINING TA'LIM SAMARADORLIGINI OSHIRISHGA TA'SIRI

Axmedova Mashxura Mirzabek qizi

Toshkent shahridagi Kimyo Xalqaro universiteti

“Boshlang'ich ta'lim metodikasi va nazariyasi ” mutaxassisligi

2-kurs magistratura talabasi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.14949927>

Annotatsiya: O'qitish-bu talabalarning ta'lim natijalarini maksimal darajada oshirish uchun innovatsion fikrlash va yangi yondashuvlarni talab qiladigan ijodiy kasb. An'anaviy didaktik usullar uzoq vaqtdan beri qo'llanilgan bo'lsada, zamonaviy ta'lim o'qituvchilardan o'qitish texnikasida ham, o'quv muhitida ham ijodkorlikni rivojlantirishni talab qiladi. Ushbu maqolada o'qituvchi faoliyatida ijodkorlik fazilatlarini tarbiyalash ta'lim samaradorligiga qanday ijobiy ta'sir ko'rsatishi mumkinligi ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: pedagoglar, ta'lim, kreativ yondashuv, o'quv dasturlari, fan va texnologiya, rivojlanish.

Kirish: Pedagogning roli yosh ongni shakllantirish va o'rganishni rivojlantirishda ulkan mas'uliyatni o'z zimmasiga oladi. Ushbu rolda chinakam ustun bo'lish uchun nafaqat o'quv fanini o'zlashtirish, balki o'qitish va o'qitish fanlarida mustahkam poydevor ham talab etiladi. Ijodiy ishlashni va talabalarga o'zlarining to'liq salohiyatlariga erishishda yordam berishni istagan pedagog pedagogikaning nazariy bilimlaridan ham, ta'limdan ham amaliy tushunchalardan foydalanishi kerak.

Har qanday ijodiy pedagogik yondashuvning asosi rivojlanish psixologiyasi va talabalar qanday o'rganishini tushunishdir. O'qituvchilar bolalar va o'spirinlarning rivojlanishi, ta'limning kognitiv nazariyalari va o'rganish uslublari yoki ko'p aql-idrokka ega bo'lishlari kerak. Ular proksimal rivojlanish zonalari, iskala va yodlash va chuqurroq tushunish o'rtasidagi farq kabi tushunchalarni tushunishlari kerak.

Ta'lim nevrologiyasining so'nggi topilmalaridan xabardor bo'lish, shuningdek, miya qanday qilib yangi ma'lumotlarni eng yaxshi singdirishi va saqlashiga oydinlik kiritishi mumkin. Ta'lim qanday sodir bo'lishi haqida tushuncha bilan pedagoglar talabalarning rivojlanish qobiliyatlari va afzalliklariga moslashtirilgan darslar, mashg'ulotlar va baholarni loyihalashlari mumkin.

Innovatsion pedagoglar ilm-fanni o'rganishdan tashqari, vaqt o'tishi bilan ta'lim sohasini shakllantirgan nazariya va falsafalardan ham foydalanadilar. Dyui, Montessori, Shtayner, Freire va Vygotskiy kabi mutafakkirlarning asarlari o'z yondashuvi va e'tiqodlarini o'rganish uchun fikrlar taqdim etadi. Ularning ilg'or, bolalarga yo'naltirilgan, tajribaviy va demokratik ta'lim haqidagi g'oyalari yangi istiqbollari va amaliyotlarni keltirib chiqarishi mumkin.

Ta'lim falsafasida o'z ishini asoslash unga ko'proq nazariy chuqurlik beradi va pedagoglarga ularning roli va maqsadi haqida haddan tashqari tor tushunchadan qochishga yordam beradi. Eng ijodiy o'qituvchilar ta'limning rivojlanish, kognitiv va ijtimoiy nazariyalaridan izchil shaxsiy pedagogikaga oid tushunchalarni birlashtiradilar.

Sinf tajribasi va mutaxassis o'qituvchilarning kuzatuvlarini o'z ichiga olgan pedagogik tayyorgarlikning amaliy tomoni ham ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirish uchun juda muhimdir. Xizmatdan oldingi o'qituvchilar formativ baholash, tabaqalashtirilgan o'qitish, tajriba faoliyati va ko'p modali darslarni loyihalash kabi usullarni tushunishadi.

Oddiy qilib aytganda, nazariy bilimlarni samarali amaliyotga aylantirishda amaliy tajriba o'rnini bosa olmaydi. Pedagoglar, shuningdek, doimiy kasbiy rivojlanish, hamkasblar bilan hamkorlik qilish va ta'lim tadqiqotlarining yangi g'oyalari uchun ochiqlik orqali o'z hunarlarini takomillashtirishni davom ettirishlari kerak. Ularning ijodkorligi nafaqat dastlabki mashg'ulotlardan, balki o'sish va takomillashtirishga umrbod sodiqlikdan kelib chiqadi.

O'qituvchilar yuqori darajadagi fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish uchun yodlash va takroriy mashqlar yetarli emasligini tushunishadi. O'qitishning ijodiy usullari qiziqishni rag'batlantiradi, izlanishni rag'batlantiradi va muammolarni hal qilishni rag'batlantiradi.

O'qituvchilar loyihaga asoslangan ta'lim, rol o'ynash stsenariylari, munozaralar, simulyatsiyalar va amaliy mashg'ulotlar kabi turli xil texnikalarni qo'llashganda, talabalar passiv oluvchilar emas, balki faol ishtirokchilar sifatida tarkib bilan ko'proq shug'ullanadilar. Bunday talabalarga yo'naltirilgan, ijodiy usullar zamonaviy ishchi kuchida tobora ko'proq qadrlanadigan hamkorlik, aloqa, tanqidiy tahlil va real dastur kabi ko'nikmalarni rivojlantirishga yordam beradi. Shuningdek, ular bilimlarni uzoq muddatli saqlash uchun darslarni esda qolarli va ta'sirchan qiladi.

Zamonaviy sinflarda o'qituvchilar talabalarni samarali jalb qilish va yosh ong uchun kurashayotgan son-sanoqsiz chalg'itadigan narsalar va texnologiyalarni hisobga olgan holda o'rganishni targ'ib qilishda davom etayotgan qiyinchiliklarga duch kelishmoqda. Endi har qachongidan ham ko'proq pedagoglar o'quvchilarning diqqatini jamlash va tushunishni maksimal darajada oshirish uchun innovatsion yondashuvlarni kundalik darslarga puxta singdirishlari kerak. An'anaviy ma'ruza va uzoq ta'lim asos hosil qilgan bo'lsada, zamonaviy ta'lim yangicha metodlarni o'tishni talab qiladi. O'rganish dolzarb bo'lib qolishi va talabalar rivojlanishi uchun pedagogning har bir dars davomida yangi texnikalardan foydalanishi juda muhimdir.

O'qituvchining vazifalari orasida asosiy narsa yangi tushunchalarni aniq yetkazish va yuqori darajadagi fikrlashni rivojlantirishdir. An'anaviy nutq boshi ma'ruzalari ko'pincha passiv tinglash susayganligi sababli bu borada kam uchraydi. O'z o'rnida, zamonaviy usullar haqiqiy muammolarni hal qilishni yanada taqlid qiladigan interaktiv, ishtirok etish tajribalarini rag'batlantiradi. Kichik guruhlar o'zlashtirish va rekombinatsiya qilish uchun tushunchalarni qismlarga ajratadigan jumboq faoliyati barcha o'quvchilarni tengdoshlarni o'qitish orqali jalb qiladi. Pedagoglar mohirona bir dars davomida bunday strategiyalar o'z ichiga olgan holda o'tishlari albatta o'quvchilarni qiziqishini yanada orttiradi.

Ishtirok etishdan tashqari, zamonaviy sinf usullari raqamli savodxonlikni rivojlantirish va ijodkorlikni rivojlantirish kabi zamonaviy ta'lim ustuvorliklarini bevosita qo'llab-quvvatlaydi. O'qituvchilar interaktiv doskalar, ovoz berish dasturlari yoki o'quv o'yin platformalari kabi texnologiyalarni kundalik darslarga qo'shganda, talabalar yigirma birinchi asrning talab qilinadigan vositalari bilan qulaylikka erishadilar. Bunday resurslarni o'ylangan holda kiritish o'quvchilarga faqat qog'oz o'rniga multimedia orqali tushunishni namoyish etish imkonini beradi.

Zamonaviy pedagoglar, shuningdek, darslarni dizayn muammolari, simulyatsiyalar va talabalar tomonidan olib boriladigan so'rovlar uchun imkoniyatlar bilan to'ldirish orqali innovatsiyalarni rivojlantiradi. Noan'anaviy yondashuvlar bilan tajriba o'tkazish orqali o'qituvchilar ham, o'quvchilar ham o'z istiqbollarni va muammolarni hal qilish repertuarini kengaytiradilar.

Innovatsion o'qitish texnikasidan tashqari, o'qituvchilar ijodkorlik uchun qulay bo'lgan sinf muhitini rivojlantirishlari kerak. Bunga tavakkal qilish, g'oyalarni yaratish va noan'anaviy

fikrlashni qabul qilish kiradi. Talabalar masxara qilishdan qo'rqmasdan g'oyalarni o'rganish uchun psixologik jihatdan xavfsiz his qilsalar, ular kengroq o'ylashga va g'ayrioddiy yechimlarni taklif qilishga tayyor bo'ladi.

Ijodiy o'quv muhiti bu xususiyatlarni tushkunlikka solishdan ko'ra, turlicha fikrlash, qiziquvchanlik va tasavvurni targ'ib qiladi. Bu o'quvchilarga sinfda o'qishni o'z qiziqishlari va oldingi bilimlari bilan shaxsiylashtirilgan usullar bilan bog'lash imkonini beradi. Bunday muhit vaqt o'tishi bilan talabalarning motivatsiyasini, faolligini va ilmiy yutuqlarini oshirishi ko'rsatilgan.

Ehtimol, o'qituvchi ijodining eng katta ta'siri o'quvchilarning o'zida ijodiy qobiliyatlarni ongli ravishda rivojlantirishdir. O'qituvchilar o'zlarining darslarni rejalashtirish va muammolarni hal qilish yondashuvlari orqali innovatsion fikrlashni modellashtirganda, ular talabalarga yangi muammolarga qanday qilib moslashuvchan yondashishni va o'ziga xos g'oyalarni taklif qilishni namoyish etadilar.

Aqliy hujum, vizual xaritalash va dizayn-fikrlash kabi ijodiy metodlarni aniq o'rgatish talabalar fanlar bo'yicha qo'llashlari mumkin bo'lgan vositalarni taqdim etadi. Ochiq topshiriqlar orqali yangi loyihalarni yaratish uchun muntazam imkoniyatlar hayotning boshqa sohalariga o'tadigan ijodiy ishonch va qobiliyatlarni rivojlantirishga yordam beradi. Yaxshi rivojlangan ijodiy qobiliyatlari bilan tugatgan talabalar kolleжда muvaffaqiyat uchun alohida afzalligi bor.

Xulosa

Innovatsion usullar, qo'llab-quvvatlovchi o'quv muhiti va talabalarning ijodiy qobiliyatlarini bevosita rivojlantirish orqali o'quv amaliyotida ijodkorlikni rivojlantirish ko'p darajalarda ta'lim samaradorligini oshirish uchun muhim imkoniyatlarga ega. Talabalar rag'batlantirish darslari orqali faol shug'ullanganda, tarbiyalanuvchi iqlim doirasida turlicha fikr yuritish huquqiga ega bo'lsa va aniq ijodiy strategiyalarni o'rgatsa, ular yuqori darajalarga erishadilar, shu bilan birga 21-asrning tanqidiy fikrlash, hamkorlik va muammolarni hal qilish ko'nikmalariga ega bo'ladilar. O'qituvchilar o'quvchilarni o'rganishni maksimal darajada oshirish va o'quvchilarni kelajakdagi muammolarga tayyorlash uchun o'z sinflariga ko'proq ijodkorlik olib kirish orqali ta'limni isloh qilishda hal qiluvchi rol o'ynaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar/Используемая литература/References:

1. Muslimov N.A. "Bo'lajak kasb ta'lim o'qituvchilarini kasbiy shakllantirish" /Monografiya. - T.: Fan, 2004.
2. Muslimov N.A. "Kasb ta'limi o'qituvchilarining kasbiy kompetentligini shakllantirish texnologiyasi" /Monografiya. -T.: "Fan va texnologiya" nashriyoti, 2013.
3. Drapeau Patti. Sparking student creativity (practical ways to promote innovative thinking and problem soving). - Alexandria - Virginia, USA: ASCD, 2014.
4. Tolipov O'.Q., Usmonboyeva M. "Pedagogik texnologiya: nazariya va amaliyot". -T.: "Fan", 2005.
5. Sayidahmedov N. "Pedagogik mahorat va pedagogik texnologiya". - T.: 2003.